

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голода приймальної комісії

Максим ЛУЦЬКИЙ

« 27 » 04 2023 р.

Система менеджменту якості

ПРОГРАМА

фахового іспиту

за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою
освітнього ступеня «**Магістр**»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 033 «Філософія»
ОП: «Філософія комунікації»

Програму рекомендовано
кафедрою філософії

Протокол № 5 від 27.04.2023

СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07 (20) – 01 – 2023

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023
		Стор. 2 з 9	

ВСТУП

Мета фахового іспиту – визначення рівня знань за напрямками професійної діяльності та формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін відповідних освітніх програм. Вступник повинен продемонструвати знання теоретичних основ філософії, суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук, навички історико-філософського аналізу та інтерпретації ідей, концепцій мислителів, викладених у творах різних епох.

Фаховий іспит проходить у письмовій формі у вигляді **теоретичних питань**.

Фаховий іспит проводиться упродовж 2-х академічних годин.

Організація фахового іспиту здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного авіаційного університету.

ПЕРЕЛІК ТЕМАТИКИ ПИТАНЬ

з дисциплін,
які виносяться на фаховий іспит
за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою
освітнього ступеня «Магістр»

1. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

1. Особливості соціального пізнання: аксіологічність, герменевтичність, діалогічність, плюралізм.
2. Вчення Платона про державу. Праця “Держава”.
3. Розвиток філософського розуміння природи суспільства в античній філософії. Праця Арістотеля “Політика”.
4. Проблема суспільства у середньовічних християнських мислителів (Августин Аврелій, Фома Аквінський).
5. Проблеми взаємовідношення людини, суспільства та держави у філософії Відродження (Н. Макіавеллі, Т. Мор, Т. Кампанелла).
6. Соціально-філософські погляди мислителів Нового часу. Теорії “природного права” та “суспільної угоди” (Т. Гоббс, Ж.-Ж. Руссо, Вольтер).
7. Розробка філософських основ пізнання суспільства в німецькій класичній філософії.
8. Особливості історико-еволюційного та структурно-функціонального підходів у соціальній філософії та соціології кінця XIX – початку XX ст. (Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, К. Зіммель).
9. М. Вебер про раціоналізацію соціальної дії.
10. Соціально-філософські погляди М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського.

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023
		Стор. 3 з 9	

11. Суспільство як система: механізми самоорганізації, система соціальних інститутів, спільнот та страт (П. Сорокін).
12. Соціальна структура суспільства. Принципи структурування суспільства.
13. Проблема суспільного ідеалу. Принципи "відкритого суспільства" (К. Поппер).
14. Концепція ноосфери (П. Тейяр де Шарден, В. Вернадський).
15. Суспільне виробництво як соціально-філософська категорія. Структура суспільного виробництва.
16. Власність і відчуження як соціально-філософська проблема.
17. Тоталітаризм і демократія. Світоглядні корені тоталітаризму.
18. Сучасні концепції правової держави і громадянського суспільства.
19. Типологія глобальних проблем. Пошуки форм співпраці світового співтовариства у вирішенні глобальних проблем.
20. Концепція локальних цивілізацій (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі). Сучасні проблеми цивілізаційного підходу.
21. Проблема атомізації суспільства і «повстання мас» як проблема історії ХХ ст. (Х. Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, Х. Арендт та ін.).
22. Концепції інформаційного суспільства кінця ХХ- початку ХХІ ст. (Д. Белл, Е. Тоффлер, Е. Кастельс).

2. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

1. Філософська антропологія та конкретні науки. Проблема єдності релігійної, наукової та філософсько-світоглядної картин світу.
2. Антропологічна проблематика в античній філософії (Сократ, Платон, Арістотель).
3. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
4. Концепція «сутнісних сил» людини та «відчуження».
5. А. Шопенгауер та Ф. Ніцше про природу людини.
6. Психоаналітична версія філософсько-антропологічної проблематики у З. Фрейда.
7. Фрейд-марксистська антропологія Франкфуртської школи (Е. Фромм, Г. Маркузе).
8. Екзистенціалістська концепція розуміння людського буття (Ж.-П. Сартр, Г. Марсель, К. Ясперс).
9. Тема гуманізму в онтології М. Хайдеггера.
10. П. Тейяр де Шарден про «феномен людини».
11. Особливості структуралістської антропології. Етнологія та антропологія в концепції Л. Строса.
12. Концепція М. Шелера про місце людини в космосі.
13. Самосвідомість та самоідентифікація. Генетичні опозиції самосвідомості:

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023 Стор. 4 з 9

- «свої-чужі», «Я-чуже Я», «буття для себе-буття для іншого».
14. Розуміння несвідомого у взаємодії зі свідомістю. Несвідоме в концепції З. Фрейда.
  15. Значення знаряддевої діяльності для розвитку людини. Поєднання в засобах праці суб'єктивного і об'єктивного, закономірного та доцільного.
  16. Поняття «комунікативного розуму» та «комунікативного інтересу» (Ю. Габермас).
  17. Ідея «інтерації» (М. Мід, В. Тернер).
  18. Діалог як спілкування особистостей. Філософія та психологія діалогу (М. Бубер).
  19. Сутність та існування – фундаментальні категорії філософської антропології.
  20. Феномен духу в людській життєдіяльності. Духовність, свобода і відповідальність у житті особистості.
  21. Пізнання як складова життєдіяльності і досвіду людини. Знання та гадка.
  22. Поняття менталітету. Менталітет і спільнота. Структурність та історичність менталітету.

3. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ

1. Культура як філософська проблема.
2. Людина в світі культури. Самоідентифікація людини в культурі.
3. Напрями, методи і методологія досліджень культури. Межі застосування аналогії в історії культури.
4. Релігія, мистецтво, мораль, наука як феномени культури.
5. Трансцендентний характер культури. Абсолютне в культурі як її вищий потенціал.
6. Культ і культура, їхнє співвідношення в культурі суспільства.
7. Віра, культ, святина: кодекс вічних цінностей.
8. Світоглядні засади та методологія досліджень української національної культури, її взаємодії із світовою культурою.
9. Синхронне та діахронне в дослідженні культури. Поняття культурно-історичного процесу і його періодизації.
10. Історичні і сучасні культурні світи, форми і закономірності їх буття.
11. Типологія культур та типи ментальності.
12. Культура і цивілізація: співвідношення понять (лінгвофілософський аспект проблеми) та феноменів.
13. Криза сучасної цивілізації та шляхи її подолання.
14. Сутність символу. Образ, символ, знак. Культурокреативні образи.
15. Символи як важливі механізми пам'яті культури. Ієрархія символів культури. Прості і складні символи.
16. Міф як феномен культури. Сучасна міфотворчість.

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023 Стор. 5 з 9

17. Традиція як особлива реальність культури. Традиція і новація.
18. Традиція та парадигма. Канонічне і неканонічне в культурі.
19. Проблема діалогу культур в умовах глобалізації.
20. Проблема міжкультурної комунікації. Діалог Заходу і Сходу у світовій культурі.
21. Діалог культур та етнічна самобутність. Етнічне, національне та універсальне.
22. Феномен етнокультури. Специфіка етнокультурних процесів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

для самостійної підготовки вступника до
фахового іспиту

1. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Основна:

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручн. для вищ. навч. закл. / В.П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. Вид. 4-те, випр. та доп. К.: Юрінком Інтер, 2016. 552 с.

2. Голянич М.Ю., Москаленко Ю.М. Соціальна філософія. Навчальний посібник. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. 352 с.

3. Соціальна філософія. Хрестоматія: навч. посіб. Упорядники: М.Ю.Голянич, Ю.М.Москаленко. Івано-Франківськ. Лілея-НВ. 2019. 352 с.

Додаткова:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. Київ : Знання України, 2018.

2. Губерський Л. Філософія. Підручники для вузів. Фоліо. 2018.

3. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів: «Новий світ-2000», 2020. 492 с.

2. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

Основна:

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах). О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.; Книга 2. 536 с.

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023 Стор. 6 з 9

2. Культуротворчі виміри людини в сучасному універсумі: колект. монографія / І. В. Вернудіна, В. П. Драпогуз, Т. К. Гуменюк, Л. П. Саракун та ін.; за ред. М. М. Бровка. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 380 с.

3. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту / Н. В. Хамітов. К.: КНТ, 2020. 394 с.

4. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: Навчальний посібник. Укладач Волков О. Г. Мелітополь: 2018. 424 с.

Додаткова:

1. Горизонт духовності виховання: колективна монографія / The Horizon of Spirituality of Education: collective monograph. Уклали й підготували Йонас Кевішас та Олена М. Отич. Вільнюс: Zuvedra, 2019. 584 с.

2. Криза ідентичності: історико-філософський контекст / [В. В. Лях, А. В. Ільїна, О. М. Йосипенко, Я. В. Любимий, К. Ю. Райда, Р. В. Самчук, Л. А. Ситніченко, А. В. Усик, С. Л. Шевченко]; відп. ред. В. В. Лях. К., 2021. 401 с.

3. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навч.-метод. посібник / О. С. Петриківська. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 112 с.

4. Проблема людини в українських реаліях: есенційні та екзистенційні виміри / В.П. Загороднюк та ін. Київ, 2020. 268 с.

5. Франкл В. Людина у пошуку справжнього сенсу. Психолог у концтаборі / Пер. з нім. Харків, 2020.

3. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ

Основна:

1. Філософія [Електронний ресурс] : навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин, М. Рачковська, О. Б. Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.

2. Філософія культури: підручник / Ю. О. Шабанова. Дніпро : ЛІРА, 2019. 240 с.

3. Філософія культури в геокультурному вимірі України: Навч. посіб. / Ю.М. Гаврилюк. Харків: ХНАУ, 2018. 325 с.

Додаткова:

1. Єрмоленко А.М. Дискурс. Комунікація. Моральність / Монографія. Київ: Наукова думка. 2021. 438 с. (НАН України. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди)

2. Людина і культура / за ред. Д. Шевчука. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 224 с.

3. Попович М. Філософія свободи. Харків: «Фоліо», 2018. 543 с.

Програму розробили:

Професор

Любов ДРОТЯНКО

Доцент

Марія АБИСОВА

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023
		Стор. 7 з 9	

ЗРАЗОК
білету фахового іспиту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ

Освітній ступінь: Магістр
Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 033 «Філософія»
ОП: «Філософія комунікації»

Фаховий іспит

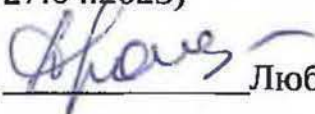
Білет № 1

Завдання 1. Концепції інформаційного суспільства кінця ХХ- поч. ХХІ ст. (Д.Белл, Е.Тоффлер, Е.Кастельс).

Завдання 2. Феномен духу в людській життєдіяльності. Духовність, свобода і відповідальність у житті особистості.

Завдання 3. Проблема міжкультурної комунікації. Діалог Заходу і Сходу у світовій культурі.

Схвалено на засіданні кафедри
(Протокол № 5 від 27.04.2023)

Завідувач кафедри Любов ДРОТЯНКО

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023
		Стор. 8 з 9	

РЕЙТИНГОВІ ОЦІНКИ

Виконання окремих завдань фахового іспиту

Вид навчальної роботи	Максимальна величина рейтингової оцінки (бали)
Виконання завдання № 1	70
Виконання завдання № 2	70
Виконання завдання № 3	60
Усього	200

Відповідність рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах		Пояснення	
100- 200	180-200	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	Фаховий іспит складено
	150-179	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	
	100-149	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків та задовольняє мінімальним критеріям)	
0-99		Фаховий іспит не складено	

	Система менеджменту якості Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр»	Шифр документа	СМЯ НАУ ПФІ 12.01.07(20)-01- 2023
		Стор. 9 з 9	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайом- лення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульо- ваного			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				